

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Tompai Mihály-utca 10. sz. A közlő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás. Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.</p>	<p>Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN. Kiadó laptulajdonos: ID. RÁBELY MIKLÓS.</p>	<p>Az előfizetés díja: Egész évre . . . 8 korona. Fél évre . . . 4 korona. Egyes szám ára . . . . . 20 fillér. A hirdetés díja: Egy háromhasábos petsor térfogata . . . 12 fillér. Nyilttér sora . . . . . 40 fillér.</p>
--	---	---

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni szíveskedjenek.
A kiadóhivatal hirdetés és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Forgácsok.*)

Emberek törvénye.

Egy erőszakos csapással szétvágni mindazt, a mi egy emberi élet, egy emberi lélek tartalmát alkotja; vágyakat, hitet, reményt, akaratot, lelki és testi energiát, a szellem isteni gépezetét hitvány, profán emberi kézzel szétrombolni; — íme a halálbüntetés.

Természetes, hogy ez a néhány sor, melyet itt írok, nagyon messze van attól, hogy a halálbüntetésnek a megszüntetését csak egy kis lépéssel a megvalósulás felé vigye, de bizom benne, hogy a kik elolvassák és megértik, el is fogadják.

*) Igazi élvezettel olvashatjuk tisztelt munkatársunk nemes lelket sugárzó sorait és őszinte lelkesedése minket is magával ragad — elméletileg. De mikor a gyakorlati életben néha hidegen, sőt dicsőkedéssel látjuk a gyilkost kegyetlenül megölt ártatlán áldozatai felett állani, akkor nehéz azt mondani: kegyelem! A halálbüntetés egyébként az örökös büntönnél jobb az elítélte nézve és a gyakorlati emberek azt tapasztalták, hogy mikor a halálbüntetést nem alkalmazták, a bűnösök elszaporodtak. De azért a műveltség előhaladásával a dologház vagy a deportáció a jövő zenéje. Szerk.

Mert itt már nem a jövő zenéjét hangoztatom; körmünkre égett probléma ez, szegyenünk és pirulásra okunk.

Ha elítélem és kárhoztatom a halálbüntetést mint törvényes megtorló eszközt, méltán kérdezheti bárki, hogy milyen módon hiszem kiküszöbölhetőnek? Épen ezért két dolgot veszek vitatás alá. A halálbüntetést mint tény és az elkerülhetőségét bizonyító és megerősítő érveket.

Nem igen merek gondolkozni a mi kivégzési formánkon, az akasztáson, mert elijeszt a gondolkodástól az az undorral vegyes borzalom, mely azt követi. Tény, hogy a szív működés az akasztás pillanata után még nyolcz-tizenkét percig világosan észlelhető. És hiába mondja az orvosok tudománya, hogy a nyak ütőereinek a hurok által való elszorítása azonnali vérpangást és ennek következtében ájulást okoz; szóval, hogy a teljes öntudatlanság és érzéketlenség az első másodperczben beáll; a test még kinosan hosszú

perczekig él, lüktet, vonaglik mint egy eleven, borzalmas tiltakozás e rettentő büntetés ellen.

— Nem túlozok. — A mi a kivégzés néző közönségét odahajtja, az csupán kíváncsiság, a mit pedig magukban visszahoznak onnan, az sohasem az igazságos bűnhődés felett érzett lelki megnyugvás, hanem undor, álmatlan éjszaka, rémlátás és sok-sok szájalom. Már pedig mikor bármelyik szemtanu ajkát elhagyja a szájalom szava, hogy „szegény“! odavan a hatás, melyre a törvény és a halálbüntetés megalkotói számítottak. A ki az emberi lélek, különösen pedig a tömegben összezsufolt emberi lelkek megnyilvánulásait megfigyeli, számtalan esetben látja, hogy az minden esetben az eltiport gyengének a pártjára áll tekintet nélkül arra, hogy kinek van igaza, az eltiprónak-e, vagy az eltiportnak? Nevetéses és haszontalan dolog tehát a kivégzést, a törvény nagy kerekével eltiport gyenge embernek a kinlódását okulás és

TÁRCZA.

Kincses kalendárium.

— Itt van az új Kincses! — a viszontlátásnak ezzel az örömmel telt fölkiáltásával fogadja mindenki a régi, ismerős, fehérmezőkkel megszaggatott pirosköntösű jóbarátot, mely immár 16-ik folyamában kerül szemünk elé, a legérdekesebb, legeredetibb és legtartalmasabb magyar naptár, a régi magyar kalendáriumi hagyományok friss, ötletes és irodalmi megújítását revalálva.

Ma már túl vagyunk azon a patriarkális korszakon, mikor a kalendárium a magyar udvarházak eszmekörében még elsőrendű szerepet játszott. Ez a magyar korszak derűs világával, muskátli ablakával, gerendás mennyezetével, bodor pipatüstjével és adomázó, kvaterkázó magyarjával, akik el-elbusulták magukat a hon állapotján, továtünt. Olvasmányát a Lőesei Kalendáriumot exotikus ritkaság gyanánt őrzik itt ott. Rozsdás kardját, ólomkupáját, boglárját, mentekötőjét, koppantóját, guzsalyát, pipaszurkálóját, ekvipázsát, meg azokat, akik a Lőeseiből tudományt merítettek, a rozsdás kardot, vagy a

fürge orsót forgatták, a mentébe, vagy selyemviganóba felöltöztek, az előfogatos ekvipázsos dagasztották a rossz országutak sarát, ez mind, ez az egész világ eltűnt szemünk elől: beretirált a muzeumok üvegszekrényébe, vagy levonult a föld alá, melynek hátán mi maiak gyorsvonaton, repülőgépen utazunk, telefonon diskurálunk, befogott villámmal, vagy benzinnel sétakocsizunk . . . Más izgatja ma a társadalmat, más gondolat gyújtja lángra a hideg eszű tudóst és más dalokat dalolnak a költők. A magyar talantumtól kiesztel telefonhírmondóban van egy folyvást ismétlődő monoton szócska, mely egy elmondott ujság temetését és egy következőnek a beköszöntését jelzi. Ez a szócska „MÁS“. A társadalom életének befejezett akkordja s az újabb kezdete közt, a kettő határ-mesgyéjén is örökké hallható ez a szó: Más! Az örökké haldokló és örökké újból születő idők e varázsszója, mely temető dala annak, ami lesz.

Mikor így az új Kincsest a viszontlátás régi örömeivel, de új lelkesedésével a kezünkbe vesszük, nem tudjuk elfojtani magunkban megilletődésünk érzetét. Mert ez a kalendárium, mely már a jövő év jöttét hirdeti, egy pillanatra megállit bennünket a multból a jövőbe futó életuton és hangosan kiáltja a fülünkbe: Más! Mu-

lik a mi világunk és jön egy új, egy más, melynek minden titka ott rejtezik az új naptár lapjai közt, melyet elfogódva forgatunk át, mert nem tudhatjuk előre, hogy ebbe az idő könyvébe hol van örömünk és hol bánatunk láthatatlan betűkkel előre beírva.

Minden naptárt ezzel az érzéssel veszünk a kezünkbe s éppen ezért ez az a műfaj, mely egészen bele tud illeszkedni a magyar ember lelke világába, mely úgy is hajlandó az elmélyedésre, a magabaszállásra, a multnak és a jövőnek hittel való összekapcsolására. Eppen ezért nagy kár lett volna, ha a magyar naptárt, a magyar ember nyugalmas és bölcs elmélkedésének ezt a teremtményét elhagyták volna veszni, avulni s nem tették volna avatott kezek alkalmassá arra, hogy a modern korhoz, a modern eszmeáramlathoz, a modern igényekhez alkalmazva létjogosultságot adjanak neki újból, sőt egyenesen nélkülözhetetlenné tegyék.

Bátran állithatjuk, hogy a Kincses Kalendárium szerkesztőinek sikerült az a művészet, hogy az avatag naptárt, melynek földadata már a napok száraz fölőrolására s néhány sablonos utmutatás közlésére zsugorodott, ebből a begubózott dohos és megkövesedett állapotából kiragadják, új életet öntsének belé s oly frissé tegyék, hogy

Nedves pinczék

és

lakások!

„BIBER“

„BIBER“

„BIBER“

a jelenkor legtükéletesebb szigetelő anyaga, mely lehetővé teszi nedves pinczék, lakások és minden egyéb vizállásos helyiségek tökéletes szárazzá tételét.

rendszerü szigetelés készítése nem igényel különös szakismeretet és a legkörülményesebb szigetelések is használati utasítás alapján mintegy házilag elkészíthetők.

megoldja a beton és vasbeton vízhatlanítási kérdését is, valamint kiválóan alkalmas új épületek alapfalainak szigeteléséhez.

Prospektust, használati utasítást s minden egyéb felvilágosítást készséggel ad a „Biber Művek“ gyári raktára:

Braun Zsigmond

vaskereskedő

10-10
:: RIMASZOMBAT. ::

a bűn elkövetésétől való elriasztás céljából kivinni a nyilvánosság elé, mert ez a forma a törvénynek egy olyan fegyvere, amivel minden esetben visszalő önmagára.

A halál minden alakjában rettenetes. Még a gyógyszerrel, könnyekkel, imával enyhített haldoklás is visszariasztó; milyen óriási erővel markolhat és üthet a lélek hurjaiba ez a kierőszakolt haldoklás, ahol látni kell, hogy mint dolgozik hidegen és utálatosan a hóhérsapat; látni kell, hogy mint torzul el az elítélt arcza a mondhatlan fájdalomtól, hogyan képződnek rajta azok a szétszaladó, mély és gyötrelmes ráncok, amelyek a kötél általi halál jellegét adják és elfuladó lélegzettel figyelni az utolsó bágyadt, vissza az élet felé kapaszkodó, szárnyaszegett mozdulatot, ami után mint a lehelet foszlik el minden reszkető ajkon a szó, hogy vége!

— Lidércznyomás még a gondolata is!

— Nyomorultul szegény és üres az indoklás, amivel a halálbüntetés létjogosultságát igazolni szeretnék. Azt mondják, hogy az olyan elemeket, melyek a fennálló társadalom következetes támadása és az ellene elkövetett merényletek miatt erre megértek, radikálisan és végérvényesen el kell a társadalomból távolítani. Értendő ez alatt a „meghalatás.”

— Hadd jöjjön most egy kis theoria. A ma fennálló társadalom épen úgy mint bármely korbéli, a benne és általa élők-től megkíván egy bizonyos fokú értelmi és erkölcsi érzéket, mint legtöbb feltétel a benne mozoghatásnak. A társadalom műveltségének előrehaladt, vagy visszamaradt volta szerint ez a mérték változik. A mainál sokkal kevesebbet kívánt a tegnapi és sokkal többet fog kívánni a holnapi társadalom. Nagyon természetes, hogy mindég voltak egyese, a kik nem

álltak a megfelelő értelmi, vagy erkölcsi színvonalon és ezektől a társadalom szabadulni igyekezett. A megszabadulás leg-egyszerűbb módja persze a megölés. És Spártában nemcsak a bűnösöket ölték meg mint fejletlen erkölcsi érzékűeket, hanem a gyengéket is, mint értelmileg nem eléggé fejletteket. Ma már annyira vagyunk, hogy az értelmileg visszamaradtakat nem öljük meg, hanem intézetekbe, hozzájuk illő keretbe helyezük.

— Itt válik valóság a teoriából. Mert ha megtudtuk azt tenni, hogy az értelmileg fejletleneket, tehát a mi társadalomban alkalmatlanokat egy rájuk szabott milióbe bujtassuk, miért ne tudnánk ezt megtenni az erkölcsileg visszamaradtakkal? Hisz a bűnbeesés, a bűnözés oka mindig az erkölcsi fejletlenség. Megcsináltunk egy kicsi, négy fal közé szorított társadalmat az értelmileg fejletleneknek. Csináljuk meg egy másik, ilyen elemi társadalmat az erkölcs tébolyodottjainak. Az egész nagyon egyszerű és nagyon szép. A bűnös emberek nem a Belzebub katonái, akiknek küldetésük az ölés és rombolás; szerencsétlenek ők, a kiknek a ma élő testébe egy évezredekkel visszavágyó lélek szorult, egy szerencsétlen pára, amely a maga jogát, igazát, keserűségét, megtorló eszközét csak az öklében tudja látni és érezni.

Az a négy fal pedig, a melyik az ő társadalmuk határát képezi, el fogja zárni tőlünk az ő rombolásra teremt erkölcsi-eket, de megtartja és gyümölcsözteti a mi hasznunkra az izmok és az ügyesség munkáját. A vakok dolgoznak; miért ne dolgozzanak a lelki vakok is? Hiszen nagyjában már megvan ez, de ki kell terjesztenünk mindentelé és minden lelki vakra. Ne öljük meg őket; szégyenletes és a saját erkölcsi fejletlenségünket pellengérré

az ember, ha kezébe veszi, sohase érezze, hogy holt és haldokló dolgot tart a keze közt, melynek létjogosultsága egy időhatáron belül megszűnik. Hanem ellenkezőleg azt érezze, hogy a napi étet eleven ujságját, a mi korunk könnyebb lekszikonát lapozza, mely ma, holnap, holnapután egyformán érdekelheti, mely a napi élet ezer fölvetődő kérdésében tájékoztatja, mely a tudomány haladásának s a művészetekben tükröződő mély emberi érzésnek mindentudója.

Mert a Kincses mindent tud és mindent megmagyaráz nekünk is, amit ő tud. Nincs napi vagy örökbecsű probléma, amihez alapos és megbízható tájékozottsággal hozzászólni ne tudna. És milyen elfogulatlanul, mily könnyedséggel teszi ezt. Nem nyom el bennünket, mint a könyvtárak foliánsai, melyek ha hozzájuk nyulunk, ezt dörgik a fülünkbe: Térdre előttem rabszolga! Én vagyok a tudomány! . . . A Kincses, mely a nagy, komoly könyvek egész tömegének tömör, világos és amellet a napi igényekhez, a napi fölvilágosításokhoz tartozó foglalat, nem így tesz. Ellenkezőleg, ő elrejtve mindazt, amit magában tartalmaz s amivel el is ijeszthetne, ha tudásának tömegét kérkedően kitárná előttünk, így szólit meg bennünket.

— Mire vagy kíváncsi jóbarátom? Akarod tudni, hogy miből áll a naprendszer, hogyan számítják ki a Centaurus állócsillag távolságát, a Jupiter tömegét, vagy hogyan állapítják meg, hogy a tejút szélén, ahonnan csak 7000 év alatt ér le hozzánk a fénysugár, miből áll egy hatalmas égitest, melyet te szabad szemmel nem is láthatsz? No hát ne ijedj meg, ne menekülj el hanyatthomlok tölem és ne is ásíts . . . Én megfogom neked érdekesen, röviden és értelmesen magyarázni. Nem leszek száraz és elvont, mint a szaktudomány, de nagyképű és koturnusos se leszek, mint a féltudósok. E helyett a te kedves íróid nyelvén és a te tanulmányaidhoz vagy

tájékozatlanságodhoz alkalmazkodva, tőled semmi szellemi guzsbakötöttséget nem követelve, el fogom neked mondani, hogyan áll ez a dolog. Rövid leszek, hogy el ne unj, de jóhiszemű, hogy bárhol bátran hivatkozhasz rám.

Ilyen a Kincses. De minek ezt elmondani, mikor 15 éven át a magyar közönség már megismerte, hallatlanul megkedvelte, bizalmas tanácsadójává tette ezt a könyvet? nem, ezt az ujságot, mely egész évre készült, hogy kiegészítse azt, amit a lapok részünkre még csak ezután fognak megírni, hogy fölvilágosítással szolgáljon ott, ahol restelénk másokhoz fordulni, részben magunkért, részben másokért. Magunkért azért, mert tájékozottságunk látszatát féltékenyen meg szeretnők őrizni mások előtt, másokért azért, mert megtörténhet, hogy azokat is nagy zavarba ejthetné kandi kíváncsiságunk.

A Kincses kiségit ilyenkor zavarunkból. Mint egy bizalmas barát, aki megőrzi titkunkat és soha ki nem ad rajtunk, aki nem nevet ki és nem néz le bennünket azért, mert a középiskolát vagy az egyetemet 10, 20, vagy 30 évvel ezelőtt végeztük s azóta nem tartottunk lépést a szaktudománnyal, mert a kenyérharcban nem értünk rá, hogy egész könyvtárt végig olvassunk. Olvashatja a kincseset a sok- és a kevésműveltségű ember egyaránt. Amaz gyönyörködhet velős, szabatos, irodalmi és gondolatébresztő stíjében, előadása közvetlenségében, nyelve gráciájában, kifejező erejében, egyszerű értelmességében, csodás világosságában, mondánivalója kristályos áttetszőségében, mellyel egy gyermek értelme is megbirkózhat, melyből a kézi munkás esze is megtermékenyülhet.

A megoldott és megoldatlan problémák egész raja valósággal meglepte a modern Magyarországot a legutóbbi évtizedben. Akinek az iskolás műveltsége tíz évvel ezelőtt véget ért, az az újabb fölfedezések, újabb találma-

állító megtorlás a halálbüntetés, hanem használjuk fel őket munkára, saját érdekünkben, de egyszermind az irgalom és megbocsátás nevében is.

Itt áll tehát a mi társadalmunk munkája: a bitófa gerendáiból megépíteni a bűnösök társadalmának épületét, melynek homlokzatára nem vérrel, de sugarakkal legyen felírva két szó: *irgalom és munka!*

Röder Alfréd.

Vármegyei téli rendes közgyűlés.

Gömörvármegye alispánja: Lukács Géza a vármegye „Hivatalos Lapja” legutóbb (nov. 23.) megjelent számában a következő hirdetményt tette közzé:

„Vármegyénk közönsége ez évi októberi közgyűlésében akként intézkedvén, hogy II-ik Rákóczy Ferencz fejedelem arcképének leleplezését diszközgyűlésileg kívánja foganatba vétetni, — ezen diszközgyűlés — és az ezt követőleg megajándékozó — szabályrendeletileg megállapított rendes negyedéves közgyűlés határidejéül Főispán ur óméltóságával egyetértőleg folyó évi **december hó 12** (tizenkettő)-ik napjának délelőtti 10 órája, szükség esetén folytatólag 13-ik napjának d. e. 9 órája Rimaszombatba a vármegyeház nagytermébe tüzetett ki.

Midőn erről a közönséget ezennel értesitem és a vm. bizottság tagjait személyes megjelenésre hivatalból tisztelettel felkérem, egyidejűleg köztudomásra hozom, hogy a rendes közgyűlés keretében a köztanácskozás és elintézés kiválőbb tárgyait, a vm. közigazgatási bizottságból az év végével a törvény értelmében kilépendő 5 (öt) tag helyének választás utjáni betöltése, továbbá az 1912-ik évre a vármegyei különböző bi-

nyok, újabb filozófiai megállapítások és újabb szellemi, társadalmi áramlatok egész tömegéről nem tud. Ezeknek igazi jótétemény a Kincses. Vannak, akik hallanak itt is, ott is féltüllel az újabb haladásról, de bővebb fölvilágosításhoz nem tudnak hozzájutni, ilyen emberekből rekrutálódik a Kincses Kalendárium hűséges tábora, érdekes hadserege, melyben egyforma lelkesedéssel látjuk sorakozni az egyetemi tanárt és a tanulni vágyó iparost, a ki tudja, hogy a tudás megsokszorozza mindennek és mindenkinek az értékét.

Es micsoda pazar szinompás világ tárul föl előttünk a modern műveltség e gazdag forrásművében, melyben, mint egy csöpp vízben, ami egész világunk minden törekvésével, gondolkodásával, érzésével visszatükröződik. Nem elég azonban így mondani, hozzá kell tenni, hogy a szem, mely a Kincsesben foglaltakat meglátta, a fő, melyben kristályos ismeretté formálódott mindez, a kéz, mely leirta ezeket s a nyelv, mely a magyar stílus erejével, mélységével, művészi egyensúlyával, szépségével eldiskurál velünk, a Kincseset forgatva, magyar ember szeme, agya, keze és nyelve volt s amit meglátott és visszatükröz, azt specziálisan úgy látja és úgy tükrözi, ahogyan a magyar glóbuson látják és értik a világ folyását. Ez tehát az egyéni és nemzeti műveltségnek a legérdekesebb produktuma. Valóságos dokumentum a jövődő számára, melynek a Kincses évfolyamai el fogják mondani, hogyan érzett, hogy gondolkozott és hogyan ítélte a körülötte folyó világról amó ekkor és ekkor a magyar ember? Mik formálták érzését, gondolatát, mi tesztette tetterejét cselekvésre, mily kérdések izgatták értelmét és mily föl adatok gyujtották lángra teremtő erejét? Éppen ezért nem lehetne a Kincsesből német, franczia vagy angol naptárt gyurni, mert míg magyar nyelven, a mi vérünk-

zottság megalakulása — illetve kiegészítése, — valamint egyéb a tárgysorozatban egyidejűleg törvényszerűen közre hirdetendő közérdekű és fontos várm. ügyek fogják képezni.

Rimaszombat, 1911. november 17.

Lukács, alispán.

Ez összehívó szerint a vármegye rendes téli közgyűlését f. évi december hó 12-én fogja megtartani. A vármegye törvényében e közgyűlés egyike lesz a nevezetesebb közgyűléseknek, mivel e gyűlés keretében fogja a vármegye közönsege a nagy „Rákóczy“ fejedelem gyönyörű életnagyságu képét ünnepélyesen leleplezni.

Az ünnepi beszédet, mint értesülünk, maga az alispán: Lukács Géza fogja mondani. Gyűlés után pedig a vármegyei székház dísztermében ünnepi lakoma lesz, melyre a meghívók a megyebizottsági tagoknak már szíjjel is küldettek. Tájékoztatás céljából közre adjuk azt is, hogy e téli közgyűlés tulajdonképen két gyűlés lesz. Ugyanis először a díszközgyűlés fog megtartatni, melynek egyedüli tárgya lesz az ünnepi beszéd megtartása és a kép leleplezése. Azután a főispán a díszgyűlést bezárja és szünetet fog elrendelni. Azután megnyitja a rendes gyűlést, mely a fontosabb tárgyakat fogja még a délelőtt folyamán letárgyalni.

A gyűlés lefolyásáról annak idején részletesen fogunk referálni.

Városi közgyűlés.

Rimaszombat város képviselőtestülete Dr. Kovács László polgármester elnöklésével f. hó 23-án délután közgyűlést tartott, melyen a tisztviselőknél kívül jelen voltak: Bodor István, dr. Baksay Dezső, Boczkó Dániel, Czinke István, dr. Cziner Miksa, Dickmann Ignác, Eszenyi Gyula, Fábry Zoltán, Grosinger Miksa, Jaczkó Pál, dr.

ből, a mi husunkból való, idegen értelem előtt talán egzotikumvá válna, mint mi előttünk is valami speciálisan nemzeti idegen naptár.

A közel 600 oldalas, pompás, hűen a szöveghez tartozó képekkel illusztrált kötet, éles, tiszta apró betűvel csodálatos sokat ölel föl. Mintegy másfélszáz oldal tartalmazza benne a rendes naptári részt, a megszokott ötletes szaggatottsággal, mely nem engedi, hogy a naptári sablon lenyűgöztesse unalmasságával, hanem a mi életet, szint, eleven változást visz ebbe a részbe is belé, hogy egy pillanatra sem támad bennünk a sivár unalom érzete, hanem ellenkezőleg úgy lapozzuk át ezeket a dolgokat is, mintha a naptárak ezt a részt még el nem koptatták volna. Az eltördelés művészetének ez a módszere, mely a modern ember rapszódikus, csapongó, türelmetlen nyugtalanságára épít, oly lebilincselő, mint egy patak, melynek hátán festői partok közt ringat végig esőnkünk, minden fordulónál új meglepetést, új élvezetet, új bámulatot tartogatva. Azokat az ásitató unalmakat, melyek a régi fajta naptárak avatag sablonjának láttára elfognak bennünket, itt nem érezzük, mert amit az elmés tipografizálás csak nyújthat, az gazdag szertárának minden fegyverével a mi foglalkoztatásunkon, lekötésünkön igyekszik.

A rendes szövegrészben a tárgymutató tanulsága szerint közel 1200 ismeretkörből nyerhetünk fölvilágosítást, részint légióra menő apró jegyzetek, részint önálló cikkek keretében, amikből 60-at tartalmaz a Kincsesnek ez a kötet. E cikkek mindenike számot tarthat mindenkinek az érdeklődésére, mert egy sines közte akadémikus jellegű, hanem mindenik belvág a mi napi életünk, napi kíváncsiságunk, napi problémáink eleven husába. Egyikben megelevenedik előttünk a régi kor, a maga

Kármán Aladár, Koreny Pál, Lengyel Pál, Lévy István, Loysch Ödön, id. Rábely Miklós, Rónay Gyula, Samarjay János, Soós Ferencz, Singer S. Leó, Süteő István, Stolcz Zsigmond, Szabó József K., id. Törköly József, Varga István, dr. Veress Samu, Zachar Gusztáv.

A polgármester üdvözlő szavai után kezdetét vette a hosszú tárgysorozat pontjainak tárgyalása.

A módosított városi helypénz díjszabályzat f. évi november 1-én életbeléptetésére vonatkozó felsőbb hatósági jóváhagyó végzés tudomásul vétetett.

Az állandó tűzoltóság szervezésére vonatkozó tanácsi javaslatot nagy érdeklődéssel hallgatta a közgyűlés. A régóta vajdó tűzoltó ügy nagyfotosságu kérdésének megoldása már sok gondot adott a város vezetőségének s miután a jelenlegi állapotokkal senki sem lehet a városban megelégedve, a tanács legalább egy lépéssel előbbre vitte az ügy megoldását. Az adott viszonyok közt a legszerencsésebb megoldás úgy contemplantatik, hogy az eddigi 20—25 főből álló havonként 8 koronával és ruhával dotált és feladattal egyáltalán be nem töltő tűzoltóság helyett más városok mintájára hat tagu hivatásos tűzoltóság létesítették. Az első öt éven át egy-egy tűzoltónak 540 korona évi fizetése és 310 korona lakbéré és ruha átalánya, összesen 850 koronája volna, a mi 5100 korona évi költséget róna a városra. Ebből 3500 korona a költségvetésben fedezetet nyer, a többi pedig — miután a városi vízművek kezelésénél is foglalkoztatva lesznek a tűzoltók, a vízművek kezelési költségeiből nyerne fedezetet. Az öt év letelte után a tűzoltók első osztályuakká lépnének elő és akkor készpénzfizetésük 100 koronával több: 640 kor. lenne évente; megjegyzendő, hogy az állás nyugdíjképességgel jár. Főnökük egyelőre Csapó Lajos városi adópénztárnok lenne. Ez volt a tanács javaslata.

Bodor István a rendőrség számát szaporítaná inkább s ezekre bizná a hivatásos tűzoltóság teendőit. A közgyűlés azonban dr. Baksay Dezső és Süteő István felszólalása után elfogadta a tanács javaslatát. Általános helyesléssel fogadták Süteő azon javaslatát, hogy a hivatásos tűzoltóság mellett — tekintettel arra, hogy városunkban a gyár vállalatoknál több használható fiatal erő nyert alkalmazást — az önkéntes tűzoltó egyesület is hívassék új életre.

Az általános tanító-egyesület internátus céljaira

különös embereivel, szokásával, társadalmával, de nem csupán önmagáért, hanem azért, hogy megértesse előttünk a mi korunkat, a fejlődés törvényét, egymásutánját, mely az irodalmat, művészetet, tudományt mostanáig fejlesztette, mely a haladásra szomjas embert, mint Hágár Izmailt, kivezette a pusztaságból és megmutatva neki a jövőt, a ragyogó mindenséget, elkábította ezzel a szóval: Mindez a tiéd!

Hogy mi mindenről tájékoztat bennünket a Kincses, melyről találóan írják a szerkesztők, hogy „a gyakorlati élet utmutatója,“ arra nézve egy rövid fölsorolás mindenkit föl fog világosítani. Az év teljes és részletes kronológiáján kívül találunk ebben a kötetben rövid, de azért kimerítő tanulmányt a törvénykezési szüneti napokról, az időmérésről, a hold fényváltozásának kiszámításáról, az égitestek anyagáról, a szabáshoz szükséges mértékvételről, az üstökösokről, a bolygók fényéről, a nap asztrofizikájáról, a kémiai képletekről, a nap világúri utjáról, az udvarról, lovagrendekről, az átöröklésről, az avarok birodalmáról, a magyar pompás mulatságszeretetről, a pogány magyarok harcúgyáról, az áldomásról, a régi magyarok népgyűléseiről, temetkezéséről, a középkori parasztvármegyéről, Új-Zéland kivesző népéről, a nadrágszoknya középkori elődjéről, az amerikai női szépségekről, a kémia jeleatóságáról, a középkori magyar várakról és városokról (egykoru képekkel), a női kalap evolúciójáról, a légy természetrajzáról, a hajviselet történetéről, a modern hadsereg tábori és harszi életéről, a víz építő és romboló hatásáról, a jövőmondásról, a sivatagok meghódításáról, az aviatika fejlődéséről, a haj biológiájáról, a csillagok sulyáról és távolságáról, a görög-római istenekről és hősekről, a házadóról, az állatok bőréről színéről, a föltalálók és föltedezők

való segélyezés iránt beadott kérelme tárgyalatott ezután. Az egyesület alkalmas helyen ingyen telket kért az internátus részére, továbbá ingyen téglát és fát, villamos világításnak, vízvezetéknek és csatornázásnak a város költségén való bevezetését, ingyen vízfogyasztást és fűtésre évenként 50 köbméter tüztitát.

A tanács azt javasolja, hogy a temető mellett ingyen telket — mintegy 6000 korona értékben — adjon a város, azonkívül 100000 drb. téglát előállítási árban — ezenként 24 koronáért, a villamos világítást önköltségen vezesse be a város és 3000 korona készpénz segély nyujtassék.

Süteő István és Samarjay János a mai néhez viszonyok mellett csupán a pénzsegélyt kifogásolták, dr. Cziner Miksa pedig olyan értelemben szólalt fel, hogy a teleknek csakis a megjelölt célra való felhasználása a szerződésben kifejezetten mondassék ki, s tartassék fenn az épület esetleg más célra való fordítása esetén a városnak az értékmegtérítés iránti joga. Dr. Baksay Dezső és Czinke István felszólalása után a közgyűlés elhatározta, hogy 30 nap mulva érdemileg határoz a kérdésben. Ekkorra az internátus tervezetét is bemutatják, mely szerint mintegy 60—80 fiu- és leánygyermek elhelyezése van tervbe véve.

A városi csatornamű csöveinek az állami uttestben való elhelyezésére vonatkozó — s az államépítészeti hivatal által megszövegezett engedélyokiratot a közgyűlés elfogadta.

A városi víz- és csatornaművek igazgatói állásának betöltésére vonatkozólag a polgármester a tanács által már jóváhagyott előterjesztése, mely szerint a polgármester előzetesen nyert megbízatása alapján Konkoly István nyug. rimamurányi kohómérnököt f. évi november hó 1-től kezdődőleg 2400 korona évi kezdőfizetésért az igazgatói teendővel megbízta — tudomásul vétetett. Lengyel Pál felszólalására kimondatott, hogy egy évig próbaszolgálatot köteles végezni az igazgató. Süteő István a magasan álló talajvizek levezetését ajánlaná, Loysch Ödön pedig, miután az új igazgató a költségek aránylagos kivetésével is megbízott, azt kéri, hogy a számítás minél gyorsabban történjék, mert a városban mindentéle aggasztó híresztelések terjednek s a számítások megejtése után remélhető, hogy a felizgatott kedélyek megnyugvást nyerne. Dr. Baksay Dezső viszont a számítások felülvizsgálatát egy bizottság feladatává tenné,

kálváriájáról, a női cipő történetéről, régi orvosokról és betegségekről, a sámánokról. Európa muzeumairól, a mikroszkóp csodáiról, régi magyar színészekről, a nemzetközi vámokról, az eszperantóról, a hamis régiségekről, a tudóról, régi magyar konyhareceptekről, egy japán művész torz fantáziájáról, a vízözönről, a mérges állatokról, a kőkorszak kulturájáról, az elsülyedt Atlantisz-világgrésről, sport céljáról és még sok egyébről, miknek általános érdekük-nél, maradandó voltakna, vagy a napi élet apró szükségleteiben való kalauzolásuknál fogva közük van hozzánk.

Mindez így leírva zavaros, káosznek tetszik, melyben tán Ariadne fonálával sem lehetne eligazodni. A témák, érdeklődések oly utvesztőjének, szétforgácsolásának látszik ez a halom tudomány, mely tárgyat a mai emberi érdeklődés valamennyi teréről szedi, hogy reménytelenül kellene becsuknia a könyvet annak, aki kíváncsian fölnyitotta. Ám a szerkesztés meglepő művészet, mellyel a Kincses készült, oly egységessé tette mindazt, amit fölelt, hogy belőle megformálja a mi világunk a ma és a holnap képét, hogy úgy azt a benyomást kelti az előtt, aki a Kincses lapozásába, olvasgatásába, kóstolgatásába, belekezd, mint egy ezerfogatásos inyesiklandozó szellemi lakoma, mint egy ezer oldalra köszörült drágakő, mely úgy amint ide-oda forgatjuk, mindentéle színt játszik. Ám a lakomának egy alapize és e színjátéknak egységes harmóniája van. A Kincses ezer témája ezer olyan sugár, mely egyetlen fénynyalábbá olvad össze előttünk s értelmünk előtt a világhaladás és a világtudomány fáklájának egy a tömeg közé vetített ragyogó fénykévéjét adja. Akik szolgálták vele a magyar közművelődést, büszkének lehetnek rá. Mi pedig, akik érdeket és tudást meritünk belőle, hálasak vagyunk érte.

mely az igazgatóval együttesen bírlná meg azokat.

A polgármester felvilágosító adatokkal szolgált. Mindenekelőtt a talajviz elvezetésére terjeszkedett ki, mely megbeszélés tárgyát képezte s erre vonatkozólag várja a Zarka Elemér műszaki tanácsos kialakuló véleményét. A számításokat megnehezíti az a körülmény, hogy a csatornázás egyik főkéllékére, az u. n. biológiai medenczére még csak most irható ki az árlejtés, — melynek jóváhagyása e napokban érkezett le a törvényhatóságtól. Egyébként már most megnyugtató a közgyűlés, hogy házról-házra történnek a felvételek, a bevezetés nem kötelező, de a teherviseléshez mindenkinek hozzá kell majd járulni. A befektetés és fentartás költségeinek kamatjövendelmét biztosítani kell a lakosságra kivetendő illeték útján, de a szegényebb néposztályra a terhek előreláthatólag kiméletesen fognak kirovatni. Nincs tehát ez időszerint semmi ok arra, hogy a közönség minden alapos ok nélkül téves híresztelések alapján — izgassa magát és terjessze a rémhíreket.

Az állati hullaégető kemence építésének ügyét tárgyalta ezután. A törvényhatósági állatorvos ugyanis régóta sürgette, hogy a szabályrendeletnek megfelelően a vásártér mellett levő dögtér rendes kerítéssel látandó el és nagyobbitandó, vagy pedig kihelyezendő. Ha a város egyiket sem akarja, miután az telette költséges, létesítsen hullaégető kemenczét. *Kertész* Lajos törvényhatósági állatorvossal együtt *Tóth* Béla városi mérnök megtekintette a hatvani hullaégető kemenczét s miután a bemutatott terv szerint ennek létesítése 722 koronába kerül, tehát jelentékenyen kevesebbe, mint bármelyik a fenti javaslatok kivitele közül, a tanács ezt ajánlotta kivételre s a közgyűlés el is határozta s így megszabadul a város a dögtértől.

A felsősziklasi malomra vonatkozólag *Kaiser* József és nejével kötendő adásvevési szerződés ügyében szintén 30 nap múlva lesz a tárgyalás. A malmot és a hozzátartozó 2 $\frac{1}{2}$ hold területet a város 9000 koronáért veszi meg.

Az 1912. évi községi közmunka összeírásai lajstrom és az 1910. évi községi pótdadó törlesztés és szaporodását feltüntető jegyzék tudomásul vétetett.

A vásártérrel szemben levő *Zeidner* Bernát és fia cég által bérelt terület bérelti szerződése 12 évre meghosszabbított. A bér évi 800 korona az eddigi 400 koronával szemben.

A városi szegények intézetében gondozottak napi élelmezési költsége 20 fillérről 30 fillérré emeltetett s az intézet részére építendő pinczéről tervet és költségvetést fog bemutatni a városi mérnök.

Az állami elemi fiu és leányiskola 1910—11. évi számadása jóváhagyatott.

Mezey Kálmán szinagázgató segélyezés iránt beadott kérelme elutasított, kérelmének azt a részét azonban, hogy az általa saját költségén épített szinpadot — mely 238 koronába került, vegye meg a város, a polgármester felvilágosítása és a tanács javaslata alapján teljesítette a közgyűlés s most már a szinpad a város tulajdonát fogja képezni.

A városi adópénztár III. negyedben történt megvizsgálásáról szóló jegyzőkönyv tudomásul vétetett, *Jávorszky* József illetősége megtagadtatott és özv. *Szabon* Józsefné a szegények intézetébe felvétetett.

A napirend után dr. *Kovács* László polgármester bejelentette, hogy a városi közegetvám ügyében a miskolczi keresk. és iparkamara azt a véleményt adta, hogy a behozatali vám az áruk értéke szerint vettessék ki. A városnak azonban az az álláspontja, hogy — tekintet nélkül az áruk minőségére — egyformán állapíttassék meg a közegetvám. Egyébként a kamara kívánsága az volt, hogy a szállított áruk mennyiségéről és minőségéről statisztikai kimutatás terjesztessék be. A helybeli vasuti állomás főnöke: *Schulhof* Pál most a legutóbbi két havi forgalomról megbízható és lehetőségig pontos statisztikai kimutatást állítottatott össze a teherforgalomról. A polgármester javasolta, hogy e nehéz munkáért az állomási személyzet méltán rászolgál az elismerésre s a hivatalfőnök *Schulhof* Pál készségeért és értékes közreműködéséért is a képviselőtestület fejjeze ki elismerését és hálás köszönetét. A képviselőtestület ilyen értelemben határozott és ezzel a közgyűlés véget ért.

Széljegyzetek.

— Azért nem a legutolsó álláspont az, ha az ember elmerészezi képzelni, hogy azok a piros vonalak, miket a világ hatalmasai húznak a népek térképeire, nem mindig a jog, az igazság és méltányosság utjelzői!

— Ezek az országok politikai vagy hatalmi területét jelző vonalak a térképeken méltán pirosak. Jelezhetik vagy azt, hogy sok nép piros vérbe kerültek, hogy némely nép hősi tettekkel vért szórja e vonalakért; vagy azt is, hogy más népek petyhüdt, aludt volt a vére s e vonalak szomorú bizonyosságául eltolódtak, összezsugorodtak mint a hurok — némely Isten verte nép nyakára. . . .

— De azért ezeket a piros vonalakat úgy is tekinthetjük, a mint *ostor* gyanánt szerepelnek! Ha ezt az ostort az Isten tartja a kezében, haj! akkor bukenczeznek a világ! A hova az Isten üt, ott nyögve, sóhajtva, remegve nyilallik a kin! És ne tessék hinni, hogy nem úgy van! Az Isten is korbácsol néha. S azok a szíjjak, miket csapásaival Ő hasít a népek hátáról: ezek képezik sokszor a legpirosabb vonalakat a világ térképein! Ha meg ezt az ostort a zsarnokok forgatják, akkor is nyögnek a népek. De az a vér, melyet a zsarnokok ostorcsapásai serkentenek, ez rendszeren átokká válik. S higyjék el, ezektől az átkoktól még igen gyakran fog fájni a nagy világ feje!

— Mindenesetre igaz, hogy az ember nem mindig találja el a tárgyilagos valót, midőn egyes tényekre elfogulatlan következtetéseket von. De azért az is igaz, hogy vannak egyes tények, melyek mintegy fátumszerűleg hangolják a pártjukra a világnak csaknem osztatlan rokonszívét! Itt van pl. az *olasz-török háború*! Biztos, hogy nem volna jó, ha a török megzibálná a vén Európa szakállát és mégis a hangulat török párton van!

— Különböen ehhez a hangulathoz maga a Biblia is segítségünkre jön egy ismeretes történetével. Ott van *Dávid* és *Góliát* esete. Igen, csaknem ép úgy, mint most a török és olasz küzdelme. Mindenki ismeri a török hősiességét, melyet inkább vallási fanatizmusnak kell nevezni. De mindegy! Tény, hogy *legnagyobb hőssé a vallás tesz*. Azután ott van az olasz, akivel Isten tudja, mit nem tettek, hogy demoralizálják. És most ez a két nép szembe került, mint *Dávid* és *Góliát*. A párbaj előtt *Góliát* henegett és hetykén gondolta, hogy a törpe *Dávid* óriási lábával agyontaposza. *Dávid* meg nem ijedt meg. Mikor a *Góliát*ot meglátta, csak annyit mondott: én a seregek urának nevében jövök ellened, te pedig fegyverrel és dárdával jössz telém. A vége pedig az egésznek az lett, hogy *Dávid* győzött. Hát ki tudja azt, hogy mit hoz a jövő? . . .

— A mint a kellemes éghajlat szép virágokat teremt, úgy teremnek a szép nemzetek szép fiaikat. A teremtmény mindig a teremtő jellegét viseli magán!!

— A szép egyéniségeknek szenvedélye az, ami az erők, ami az élet szenvedélye egyáltalán, hogy fölszívja magába a nap és a csillagok, az ég és a föld energiáját s azt sajátosan kialakítja magában. (Prohászka.)

— Hát igaz is! Ezek az alkatelemek kiszívárognak a napból, csillagokból; az égből és a földből és összetákolják az embert. S ez az ember élni fog és virulni mindaddig, míg léte a földön el van határozva.

— Igen! Mig lesznek nap és a csillagok, az ég és a föld, addig él az ember. A nap esélyein, a csillagok járásán; az ég mosolyán, a föld csatáin, küzdelmein keresztül verődik egy arc: az ember arca és diadalmasan küzd végig mindent és mindaddig, míg tekintetével a csillagok honán át az eget fürkészi és lábával az *igazság* nyomdokain a földet tapossa!!..

A jószívű emberekhez.

Rimaszombat és Vidéke jótékony Nőgye-születe karácsonyfa-ünnepét ez évben *december hó 21-én, csütörtökön délután 5 órakor az egyesült protestáns főgimnázium tornacsarnokában* tartja.

Jézus születése napján azokat a szerencsétlen, szegény gyermekeket, munkára képtelen el-

aggottakat és betegeket ruhazza fel, kiket mostoha sorsuk teljesen a társadalom könyörületére bízott.

Ezért fordulunk a nagyérdemű közönséghez azzal a tiszteletteljes kérelemmel, adakozzanak e nemes célra ez évben is. Pénzt, ruhát, élelmiszert hálás köszönettel fogadunk s hirlapilag nyugtázzunk.

Szíves adományait kérjük decz. 16 áig dr. *Marikovszky* Istvánné igazgatóhoz küldeni.

A választmány megbízásából:

Molnár Józsefné, *Samarjay Jánosné,*
alelnök. elnök.
Dr. Marikovszky Istvánné,
igazgató.

Adjatok, adjatok, amit Isten adott! . . .

Nemessivü emberbarátok!

Állami és társadalmi általános érdek, hogy hazánk lakosságának minden, még a legmostohább viszonyok között élő néprétege is részeshessen a mindennapi iskoláztatás áldásaiban.

Ezen humánus indokból társultak „az emberbaráti jótékonyosság kegyes gyakorlására” városunknak mindazon illetékes tényezői, a melyek mintegy hivatva vannak segínyt nyújtani ott, a hol a szükség a legégetőbb módon jelentkezik.

Rimaszombat városa és annak „jótékony nőegylete”, az állami elemi iskola gondnoksága és tanító-testülete, figyelembe véve a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 13.449/1903. számú íly irányu leiratát, egyesült erővel

„Napközi Otthon”-t

szándékozik a folyó tanévben és a szigorú téli idő tartamára mindazon szegénysorsu gyermekek részére létesíteni, a kik Rimaszombat város messze pusztáiról kénytelenek a törvény rendelkezése szerint és jól feltogott saját érdekükben is mindennap rendszeren iskolába járni.

A jótékonycélú nemes intézmény gyámoltására nagylelkűen felajánlott pénzbeli avagy eleségnemű adományokat méltóztatassanak a nőegylet igazgatónője, dr. *Marikovszky* Istvánné urnő önnagyságához, az áll. el. leányisk. helyiségében bármely hétköznap d. e. 10 órától 11-ig beszoigáltatni, ki azt átvétel után hálás köszönettel nyugtázzni fogja.

Legelső sorban is azon igen tisztelt birtokos urak részéről kérjük a becses támogatást, a kiknek pusztáiról, tanyáiról bejáró gyermekek részettettnek a tervezett jótéteményben.

Ezen kívül számítunk a helybeli pénzintézetek ismert áldozatkészségére, valamint a szegények sorsa iránt melegen érdeklődő nagyérdemű közönség hathatós támogatására is.

„Adjatok, adjatok a mit Isten adott!”

Rimaszombat, 1911. november hó.

Lukács Géza, *Samarjay Jánosné,*
gondnoksági elnök. a jót. nőegylet elnöke.
Dr. Kovács László, *Dr. Wallentinyi Dezső,*
polgármester. a jót. nőegylet titkára.
Id. Törköly József, *Matócsy Pál,*
áll. el. fiu-isk. igazgató. áll. ell. leány-isk. igazgató.

Kérelem olvasóinkhoz!

A legutóbbi időben azon szíves kérelemmel fordultunk hátrálékos előfizetőinkhez — zárt levélben — hogy hátrálékaikat fizessék meg vagy a legközelebbi számat, mely címükre postán érkezik, küldjék vissza — és mi: minden eddigi követelésünkről lemondunk. — Mivel igen sokan vannak még, akik sem előfizetési hátrálékaikat nem küldötték meg, sem pedig a címükre küldött lapot nem küldötték vissza, ez uton ismételtel felkérjük őket, kérelmünknek eleget tenni.

Rimaszombat, 1911. nov. 25.

A „GÖMÖR-KISHONT”
kiadója.

Hirek és vegyesek.

Személyi hírek. Rein f u s s Ede kassai tanár és jeles festő, ki már több „Rá-kóczy” képet festett, legutóbb pedig vármegyei székházunk dísztermét ékesítette fel a nagy fejedelem egyik sikerült képével, f. hó 20-án városunkban volt. Látogatásának az volt a fő oka, hogy alispánunk meghívta, miszerint ő *Felségének* a gyűlés teremben lévő képét renoválja, illetve kiigazítsa és méreteiben összhangba hozza boldog emlékü *Erzsébet* királynéknak gyönyörű képével. A jeles festő a megbízatást készséggel elfogadta.

Erzsébet ünnepély. A helybeli állami polgári leányiskola növendékeinek Tompa önképzőkörre mult szombaton kegyelettel ünnepelte meg Erzsébet királyné emlékét. A szépen sikerült iskolai ünnepélyt Krausz Elza IV. polg. oszt. növendék nyitotta meg s ugyanő tartalmas emlékbeszédet írt Erzsébet királynéről. A nagy gonddal megírt emlékbeszédet Máthé Lili olvasta fel. A növendékek *Matolcsy Pál* vezetésével a Hymnuszt és a Szózatot adták elő, s volt több sikerült szavalt. *Kolbay Matild IV.* és *Cziner Mártha III.* oszt. növendékek együttes zongorajátéka nagy tetszést aratott. Általában az ünnepély igen szépen sikerült, s a szép számú, díszes közönség teljes elismeréssel adózott a közreműködőknek, kik valóban versenyeztek abban, ki tud több élvezhetőt nyújtani. A fentiek kivül *Révai Margit*, *Grünmann Aranka* és *Adorján Magda* szavalt igen szépen és *Emöki Gizi* zongorázott tetszés mellett. Az elnöki záróbeszédet Krausz Elza mondotta.

V e r e s k ö n a Coburg hercegi erdőuralmi elemi népiskola növendékei f. hó 19-ikén nagyszámú közönség jelenlétében szépen sikerült iskolai ünnepély keretében rótták le kegyeletük adóját. Az ünnepélyt *Déri* Ede tanító rendezte.

Kun Bertalan utóda. A miskolci református egyház élénk érdeklődéssel tekint a néhai Kun Bertalan miskolci lelkész állásának betöltése elé. Ugy halljuk, hogy jövő hó 10-én lesz a választás s a 12 pályázó közül legnagyobb rokonszenv és érdeklődés *Juhász László* hanvári ref. lelkész iránt mutatkozik. A kiválóan képzett fiatal lelkészt, kinek nagy kvalitásait ismerjük, s ki a mi főgimnáziumunk egyik jeles növendéke volt, méltó dícsérvésünk s örömmel halljuk, hogy ma: vasárnap Miskolcra az intelligencia számos tagja Hanvára utazott, hogy a jeles papot meghallgassa.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Uthy Kálmán* vármegyei kir. tanfelügyelőségi fizetés nélküli tollnokot, *Uthy Antal* helybeli r. kath. kántor törekvő fiát a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába tanfelügyelőségi tollnokká nevezte ki.

Uj ügyvéd. Dr. *Seress István*, vármegyei szülötte az ügyvédi vizsgát folyó hó 20-án Budapesten sikerrel letévé, ügyvédi irodáját *Putnokon* megnyitotta.

Áthelyezés. A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Rabcsák Jánost* a rimaszombati m. kir. földmivelés iskolához beosztott kertésztanítót a tordai állami kertmunkás iskolához helyezte át.

Lévay József ünneplése. *Lévay Józsefet*, a koszorús ösz költőt, Borsodmegye nyug. alispánját, ki minden évben ellátogat főispánunkhoz és Tompa Mihály itteni szobrához, folyó hó 19-én ünnepelte a Petőfi-társaság impozáns keretben Miskolcra. Ebből az alkalomból a gömörmegyei közművelődési egyesület is szép üdvözlő iratot intézett hozzája. A megjelent hölgyek sorában olvassuk városunkból *Hámos Aladár* szül. báró *Vay Mariska* nevét.

Uj ügyészségi megbízott. Az igazságügyminiszter *Zalai F. Győző* rozsnyói kir. járásbírói joggyakornokot a rozsnyói járásbírói mellett alkalmazott ügyészségi megbízottnak állandó helyettesévé rendelte ki.

Halálozás. *Ujvári Ferencz* helybeli nyug. tanító mély gyász érte, a mennyiben felesége született *Agoston Terézia* folyó hó 23-ikán 71 éves korában elhunyt. F. hó 25-én temették nagy részvét mellett.

Áthelyezés. A posta és távirdaigazgatóság *Major Teréz* postakiadónót a helybeli postahivataltól Pelsőczre helyezte át.

Ellenőrző konferencia. Ezt a nevet viseli az a tanári gyűlés, a mely tegnapi volt le a helybeli főgimnáziumban. Ezen a

gyűlésen számot tartanak minden egyes diák előmenetele és magaviselete fölött és a kinnél valami hibát tapasztaltak a lefolyt harmadfél hónap alatt, annak szülőit tudósítják, hogy a fiu nem jó uton jár s ha ilyen uton halad, a bukás felé tévelyeg. Jó, hogy ezt ilyenkor tartják, mert a delikvensnek még karácsonyig megjavulhatnak az üdvös intések hatása alatt.

Igazgatósági ülés. A kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága ma vasárnap délelőtt fél 11 órakor renekvülül ülést tart, melyen tisztviselő ügyek fognak tárgyalatni. Ugy halljuk ugyan, hogy a pénztártól önkényesen eltávozott *Szűts László* számtiszt állásáról lemondott, s ez teszi szükségessé a sürgős igazgatósági intézkedést.

Eredményes vadászat. *Hámos Aladár* folyó hó 23-án megérkezett somogy megyei szép eredményrel végződött vadászatairól. Terítékre hozott 29 drb. nyulat, 21 drb. fácánt, 17 drb. foglyot, 6 drb. dámvadot és 1 drb. szarvastehenet. A dámvadakat és szarvastehenet 2 nap alatt kocsiról lőtte cserkészve.

Fehér-kereszt bál. A jövő év január hó 14-én tartandó Fehér-kereszt bál tervezete mindig és mindig nagyobb méreteket kezd öltetni. Az érdeklődés számai már más vármegyékbe is elterjedtek és meleg talajra találtak; ebből azt következtetjük, hogy sok idegenhez is lesz szerencsénk. *Gróf Serényi és Hazay* miniszterek *Lukács Gézá* elnökhöz intézett szép levélben köszönik meg a figyelmet, s a fővédnökséget el is fogadják örömmel. A meghívók a jövő hó 1-ső napjaiban lesznek szét küldve.

Szikkási forrás birtokba vétele. A felsőszikkási bonyolult forrásügy kérdésének kibozozása már csak rövid idő kérdése. A kereskedelmi miniszter a vízjogi törvényben biztosított jogánál fogva megadta Rimaszombatnak a felsőszikkási forrás birtokba vételére vonatkozó engedélyt, s az előirt 5000 koronát városunk polgármestere bírói letétbe deponálva, folyó hó 25-én a helybeli kir. törvényszékhez beadta a kérvényt a birtokba helyezés iránt. Miután a megfelelő összeg letétbe helyezése mellett tekintet nélkül a kisajátítási eljárás stádiumára, a miniszterium engedélye alapján köteles a bíróság nyolcz napon belül a birtokba helyezést kimondani, és annak keresztülvitele iránt kiküldött utján hivatalosan intézkedni, ez annyival előbbre vitte a forrásügy kérdésének megoldását, hogy lehetővé tétetett a forrásfoglalásnak még kedvező időben való keresztülvitele, ami a vízművekre nézve nagy előnyt jelent.

A postai növendék-rendszer. A kereskedelmi miniszterium a postai növendék-rendszert újra életbelépteti, s most pályázatot hirdet korlátlan számú, 4 polgári vagy 4 gimnáziumi osztályt végzett ifjak részére. A kérvényt 1911. évi december hó 31-ig kell beadni. A felvett növendékek évenként emelkedő fizetést is kapnak. Bővebb felvilágosítást a helybeli postahivatal ad.

A kereskedelmi miniszter kiadott rendeletéből közöljük, hogy csak magyar honos, a nyelvet írásban és szóban bíró ifjak pályázhatnak, kik 14 évnél nem fiatalabbak s 16 évesnél nem idősebbek; községi erkölcsi bizonyítvánnyal fedhetlen magaviseletüket, közhivatali orvosi bizonyítvánnyal pedig ép, egészséges és postatávirai szolgálatra alkalmas voltukat kell igazolni. A folyamodványra, mely december 31-ig a postahivatalnál adandó be s egy koronás bélyeggel ellátva, a posta- és távirdaigazgatósághoz czimzendő, a szülő vagy gyám beleegyezése is rávezetendő. Budapestre csak ottlakók vehetők fel kiképzésre. A felvett növendékek kötelesek legkésőbb 1912. február hó 1-én megkezdeni a szolgálatot. A növendékek 18 éves korukig gyakorlati kiképzés alatt állnak s ezen kiképzés első felében javadalmazásban nem részesülnek, az első év második felében kintstári postahivataloknál havi 20 korona, második évben havi 30 korona, harmadik évben havi 45 korona, negyedik évben havi 60 korona napidíjátalanynak kapnak. Nem kintstári postahivatalnál a díjazás megegyezés tárgya. A 18 éves kor betöltése után vizsgát tesznek a növendékek és minősítést kapván, alkalmazást nyernek.

A Gömörmegyei Fehér-kereszt egyesületbe ujabban beléptek: *Vajda Pálné* mint pártoló tag; *Vajda Pál*; *Moesz Miksa* és neje

földbirtokosok pedig mint rendes tagok. Oly szépen szaporodik e nemes emberbaráti célt szolgáló jótékony egyesület tagjainak a száma, hogy az egyesület által maga elé tűzött gyermekvédelem ügye, mely ma is már páratlan az országban, nemsokára egy megfelelő munkatermekkel berendezett nagy épületben fog a hazai iparnak szolgálni és azokat, kik külföldön elvesztek volna, az életnek fogja megmenteni.

Gyermekvédő telep-bizottság. A gyermekvédelmi törvény intézkedik a telepvédő bizottságok rendeltetéséről és munkaköréről, s annak megválasztását a városi közgyűlés feladatai közé sorozza. A legutóbbi városi közgyűlés tárgysorozatába fel volt véve a telepvédő bizottság kiegészítése és újraszervezése, miután az első ízben megválasztottak közül többen eltávoztak vagy elhaltak. — Miután azonban a bizottság megalkotásának kérdése még nem ment keresztül a szükséges előkészítő retorzákon, a közgyűlés napirendjéről le kellett azt venni s legközelebbi alkalomkor újra kitűzni.

Erkölcsei érzék. Ez sem minden emberben egyenlő, hanem a nevelés, a műveltségi fok mértéke szerint változik. A mint vannak alacsony, közép- és nagytermetű emberek, éppúgy változnak a lelki képességek és tulajdonságok is. És a mint vannak sánták, bénák, süketek, vakok a testi világban, úgy vannak hiányosan kiképzett, vagy eltorzult lelkű nyomorékok a szellemi világban. A testi nyomorúság igen sokszor nem az illető hibája és a mellet lehet a legderékabb és legműveltebb ember valaki. A lelki elvadulás és eltorzulás azonban már nagyobb részt az illető hibája; ha volt alkalma művelődni és nem használta föl az alkalmat. Ilyen gondolatokat juttat eszünkbe annak a szociáldemokrata alaknak az esete, a kit a budapesti esküdtszék a napokban mentett föl az istenkáromlás és vallásgyalázás vádja alól. Az illető — a nevét nem érdemes megörökíteni a történelem számára — olyan dolgokat írt Jézus Krisztusról, az ő édes anyjáról, meg a nevelő apjáról, a miket a legalábbvaló pálinkás lebutyokban szokott egymás fejéhez vágdalni a részeg csöcselék. A dolog sajtóper alakjában a budapesti esküdtszék elé került s az esküdtszék fölmentette a káromkodó szociáldemokrata hős leventét, a ki elég bátor volt a kereszténység alapjainak nyilvános bemocskolásával megsérteni sok millió embertársának vallásos érzületét és kegyeletét. A gondolkodó előtt a következő alternatívák merülnek föl ezt az esetet illetően: vagy erkölcsi érzék hiányában szenvedt az illető budapesti esküdtszék és nem tudta megkülönböztetni a jót a rosztól; ebben az esetben színvakra bízták a színek meghatározását; — vagy az illető esküdtszék többsége egy párton van a káromkodó leventével, ez esetben megmentett egy elvtársat; vagy az esküdtszék többsége félt a szociáldemokrata elvtársaktól, hogy megboszulnák az elmarasztaló ítéletet, így megfélemlített bírák ítélték; vagy talán azt nézték, hogy itt egy pálinkás lebutyokban elkábított, erkölcsi és szellemi piszokban hentergő torz lélek nyilatkozott, a kit nem büntetni, de gyógyítani kellene. Jó, de akkor hát a szanatóriumba vele, hogy ne ronthassa a gyöngéknék erkölcsi érzékét.

Műkedvelői előadás. December hó 10-én a helybeli kereskedő ifjuság a „Hungária” szálló nagytermében táncszal egybekötött jótékony célú színelőadást rendez, mikor is a „Vereshaju” című népszínművet adják elő. A próbák már javában folynak.

Rimaszombat-ratkói vasut. „Csak nem régen irtunk arról, hogy az a vasut új gazda kezébe került s ekkor már jeleztük, hogy az építés reményei igen megsaporodtak. A rimaszombatiak most már nem aggódhatnak a vasutjok sorsa felől, a vasut tényleges építése a legközelebbi napokban tényleg megindul. Az államvasutak igazgatósága az építés helyszíni ellenőrzése iránt is intézkedett s a vasut építője, *Schiffer Miksa* cég már minden intézkedést megtett, hogy a kedvező időjárást kellően ki tudja használni.” Ezt olvassuk egyik fővárosi lapban és mindjárt hozzátesszük, hogy örvendénénk, ha így volna. Azonban ki kell ábrándítanunk a hír közlőjét, mert ez csak a rimaszombat-poltári vonalról szólhat, melynek építési munkálatait már végzik a mérnökök itt is, igaz, hogy egyelőre csak papíron, azonban rövidesen hozzálátnak teljes munkaerővel!

Bányászati mozgalom. Vármegyénkben köztudomás szerint igen sok értékes érc és kőzet hever még a föld gyomrában, a mely csak feltárással vár. Bár a bányászati ipar nálunk igen fejlett, azonban ez ideig még nem érte el azt az érdeklődést és fokot, mely arányban állana rejtett kincseinkkel. Most azonban arról értesülünk, hogy *Pollák Károly* főbányabiztos, a kiváló bányász, a rozsnyói m. kir. bányahivatal vezetője, törekvésének egyik fő feladatául tüzte azt az üdvös célt, hogy vármegyénk rejtett kincseit fel fogja tárni. Így kutatja mindazon helyeket, hol valami értéket talál, a mely könnyebb szerrel feltárható lenne. Sikertült is már neki félig-meddig kőszénereket felfedezni és közel városunkhoz is. Továbbá nagy súlyt helyez a Balog völgyön, a Baradna és Rónapatak községek határában felfedezett ugynevezett „Sarolta” grafitbánya megnyitására. E célból volt komoly értekezlet a nevezett főbányabiztos elnöklété alatt f. hó 21-én városunkban. Ismerve a főbiztos szakképzettségét és agilitását, sok reményt fűzünk törekvéséhez.

Szülésznők vizsgálja. A vármegyei köz-kórházzal kapcsolatos kerületi bábaiskolában a két hónapos magyar nyelvű tanfolyam, — melyen 15 növendék vett részt — f. hó 29-ikén szerdán nyer befejezést a rendes vizsgával. A vizsgán dr. *Löherer Tamás* előadón kívül az illetékes megyei főorvosok; a gömöri, nógrádi és hontmegyei tisztí főorvosok vesznek részt.

Egy lépéssel előre! Már befejezett tényként tekinthető, hogy a kir. járásbíróság Rimaszécsről Feledre helyeztetik át. Erre vall a Hivatalos Lap legutóbbi számában megjelent árlejtési hirdetmény, mely felhívja a vállalkozókat, hogy december hó 3-ikáig a Feleden építendő járásbírószági épületek felépítési munkálataira zárt ajánlataikat adják be. A terv és műszaki leírás *Czibur Pálnál* Feleden megtekinthető.

Sárosak a gyalogjárók. A vízvezetési munkálatok nagyrésze szerencsésen befejeződött a város területén, az árkokat nagyrészt betemették, de az ottmaradt föld a nedves idő álltával kellemetlen sárrá változott és sok utcán csuszamlós sárban gázolunk a kövezeten. Kérjük a hatóságot a sár lekapartatására, míg nagyobb baj nem származik belőle; egyúttal az uttestek tisztogatása is czélszerű lenne, mert a sáros uttestről is sokat felhordanak a kövezetre.

Tanügy terén haladás. Klenócz nagyközségben e tanévvel kezdődőleg *Kicsiny Pál* igazgató és *Helyvig Ede* tanító vezetése alatt rendes községi iparos-tanonciskola létesült. — Üdvözljük azokat, kiknek ez iskola létesítésében részük van.

Postacsomagok biztonsága. Az értéknylvántartással ellátott postai csomagok biztonságának fokozása czéljából a posta folyó évi december hó 1-től kezdve úgy a felvételnél, mint a szállításhoz egészen a kézbesítésig kézzel-kézre történő átadással és egyenként okmány-szerű nyilvántartással fogja kezelni az oly csomagokat, melyeknek nyilvántartott értéke legalább 100 korona (100 frank, 100 márka) vagy a melyek, — ha 100 kor.-nál kisebb értékűek is — de készpénzt, ékszert, zsebórákat, arany vagy ezüst tárgyakat tartalmaznak. — Az ily „kézi-darab” mindegyikéhez külön-külön szállítólevelet kell kiállítani úgy a magánosoknak, mint a hatóságoknak és a hivataloknak. — A kézi darabokat mindenkor a felvevő postahivatalok magok fogják mérlegelni és a súlyt is a felvevő postahivatalok jegyzik a csomagra és a szállítólevélre még abban az esetben is, ha a feladás jegyzékkel történik. — A jegyzékkel, (feladó-könyvvel) való feladásnál kézi darabokat a közönséges csomagoktól elkülönítve külön jegyzékbe (feladó-könyvbe) kell foglalni. Attól a jegyzékes feladótól, aki a fenti szabályhoz felhívás dacára sem alkalmazkodik, a jegyzékkel való feladás kedvezményét a posta vissza fogja vonni. Kassa, 1911. november hó 20-án. — *Pál János*, posta és táv. igazgató.

A régi posta. Valamelyik esti lap a multkoriban megírta, hogy milyen nagy különbség van a régi meg a mai posta közt. Ugy 1815. táján például Pestről Bécsbe csak egyszer, naponta délelőtt 10 órakor ment Győrön és Pozsonyon át a levélposta. Zólyomba, Rimaszombatra, Selmeczre, Ipolyságra csak kétszer hetenként: kedden és szombaton délelőtt 11 órakor indult a posta.

Uj vezérügynökség Losonczon. A gazdák biztosítószövetkezete, amely 11 évi fennállása óta teljesen rászolgált a magyar gazdaság bizalmára, azt a fontos szerepet, amelynek betöltésére hivatva van közgazdasági életünkben, a felmerült szükséghez képest ezentul még intenzívebb módon óhajtja betölteni. — A gazdák biztosító szövetkezete, hogy humánus feladatainak még jobban tudjon megfelelni, *Nógrád-, Gömör- és Zólyom-vármegyére* kiterjedő hatáskörrel, Losonczon egy vezérügynökséget állított fel. A vezérképviselőt vezetésével *Szeleczky Zoltán* gömörmegyei földbirtokos bizatott meg, aki már öt éven át volt kárbecslő felügyelője a gazdák biztosító szövetkezetének s aki az említett vármegyék gazdái s földbirtokosai között általános tiszteletnek és becsülésnek örvend és oly előkelő társadalmi pozícióval bír, amelynél fogva az ő személye nagy nyereség úgy az országos szövetkezetnek, mint a vele összekötöttségbe lépő gazdaközönségnek is. Az új vezérügynökség irodája: Losonczon, Kisbég-utca 3. sz. alatt van.

Agyonütötte a vastörmelék. Bisztrán János vashegyi lakos bányamunkást, folyó hó 22-én a reá szakadt vastörmelék fejtés közben maga alá temette és mire kiásták meghalt. Bonczolása folyó hó 24-én foganatosított a nagyrőcei kir. járásbíróság által.

Kamarai ülés. A Miskolci Kereskedelmi- és Iparkamara folyó hó 30-án, csütörtökön délután 3 órakor, saját helyiségében teljes ülést tart, melyen Rozsnyó r. t. város havi vásártartása iránt beadott kérelme és az ott felállítandó kézi zálogház ügye is fog tárgyalatni.

Jóteköny adomány. *Abonyi Amália* még mindenszentek napja előtt koszoru megváltás czimén 10 koronát adományozott a nyomorék gyermekek otthona czéljaira, de a nyugtázás tévedésből kimaradt lapunkból. A mulasztást most pótoljuk, s az elnökség köszönetét tolmácsoljuk.

Halálos dinamitrobbanás. Egyházasbáton a Kornis-féle kőbánya egyik munkásházában f. hó 19-én halálos végű baleset történt. Épen az ebédet fejezték be, mikor *Köböl István* 30 éves kőfejtő kezében egy dinamitpatron véletlenül meggyuladt és óriási detonációval felrobbant. A szerencsétlen ember jobb karját összezúzta és fejét, szemét összeégette a felrobbant dinamit. Beszállították a helybeli köz-kórházba, hol amputálták a karját, de másnapra a szerencsétlen ember meghalt. A szobában közelében volt *Szalkovits Domokos* ajnácskői lakos szemén és tüdőn sérült meg, s ezt is beszállították a köz-kórházba, *Tóth István* kőfejtő — almágyi lakos — pedig arcán szenvedett égési sebeket, ezt otthon ápolják. Az esetet bejelentették a bíróságnak, mely elrendelte folyó hó 21-én a hullabonczolást, s a vizsgálat folyamatban van, hogy nem terhel-e valakit mulasztás.

Grafit-bánya. Rimabánya község határában, a Herihovó kiesfekvésű völgyben, *Ráscsók Pál* rimaszombati járási utbírósz gazdag grafit telepre talált. A kutatási munkálatok már hónapok óta tartanak, a melynek eredményeként szakértő mérnökök által megállapították, hogy a rimabányai határban igen nagy-kiterjedésű és gazdag grafit telepet rejteget a föld méhe. Vármegyénk ismét gazdagabb lesz egy ritka és értékes bányatermékkel, a mely nagyobb mennyiségben csak Morva és Csehországban fordul elő. Erős a kilátás arra, hogy Rimabánya község ismét bányatelep hely lesz. Ugyanis ezen kisközség a XVI-ik században bányaváros volt, s lakosai aranymosással keresték kenyerüket. Az aranymosó helyek nyomai még most is meglátszanak a rimakokvói Rimaág mentén elterülő községi réteken. Hogy Rimabánya község a rég elmúlt időkben bánya város volt, arról hiteles okiratok vannak az egri káptalan ősi levéltárában. Ezen község határában félbenhagyott vaskőbányák is vannak, csak tüke és vállalkozó szellem kellene azok feltárássára.

Régi gyűlölet. Gyuris József és Susztek Pál ujantalfalai lakosok régi haragosai voltak egymásnak. F. hó 20-án éjjel Gyuris József Susztek Pált agyonverte. Hullájának bonczolása folyó hó 22-én eszközöltetett dr. *Zehery István* törvényszéki orvos által. A tettes letartóztatása elrendeltetett.

Névnap megváltásul a „Napközi Otthon” javára id. *Institoris Endre* 10 koronát adott. Köszönettel nyugtázza 1911. nov. 23. *dr. Marikovszkyné.*

Iskolaszanatórium a tengerparton. A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület a magyar tengerparton: *Czirkveniczán* iskolaszanatóriumot és üdülőt létesített, amelyben oly fertőző betegségekben egyáltalán nem szenvedő, gyöngéledő, lábadozó, gyöngéledésű leány- és fiatalulók nyernek csekély díjért kitünő ellátást és leggondosabb felügyeletet, akik tisztán a klíma és a tenger állandó hosszabb használata által teljesen visszanyerik az egészségüket és megmentetnek az élet számára. Az üdülőt ennél fogva állandóan nyitva tartatik és a növendékek végül tanulmányait is a D. M. K. E. iskolaszanatóriumában végzik és az év végén a szomszédos fiúmei áll. iskolában tesznek vizsgálatot. Nyáron minden hely be van töltve az üdülőtérben annyira, hogy a D. M. K. E. gyönyörű két emeletes épületében tanárnok felügyelete alatt a leányok nyernek elhelyezést, a fiúk számára pedig mindig külön villát kénytelen bérelni a kultúregyesület. Télen azonban annyi hely van a D. M. K. E.-ben, hogy minden év szeptember havától június haváig üdülő telnőtteket és családokat is felvesz a D. M. K. E. csekély díjért gyönyörű szobákat és kitünő ellátást ad. Az iskolaszanatóriumban és üdülőtérben való felvételt a D. M. K. E. főtitkári hivatalban (Budapest István-ut 81.) lehet bármikor fordulni.

Betöréses lopás. *Rivnák Károly* 50 éves sajkókirályi lakos, kovács-segéd f. hó 18-án éjjel 12 órakor *Friedman Ignácz* sajkókirályi korcsmáros és kereskedő üzletének ajtaját feltörte és a pénztár fiókjából 5 korona készpénzt és 6 csomag gyutát ellopott, azonban a zajra a szomszéd szobában alvó gazda felébredt, a tettest megfogta és a csendőrségnek átadta. Tettes a csendőrség által a tornaljai kir. járásbírószág fogházába kísértetett.

Táncvizsga és mulatság. *Dobránszky János* helybeli táncztanító a tanfolyam befejezése után december hó 2-án a „Hungária” szálloda nagytermében tartja a szokásos táncvizsgáját növendékeivel. A zártkörű táncmulatsággal egybekötött táncvizsga kezdete délután 5 órakor. Személy jegy 2 kor. Növendék- és karzat-jegy 1 korona.

Titokzatos eset. *Kovács Varga László* alsószuhai lakost, folyó hó 23-án éjjel ismeretlen tettesek agyonverték. A tettesek kézrekerítése iránt a nyomozás elrendeltetett. A hullabonczolás folyó hó 24-én Alsószuhán végeztetett a kir. törvényszéki orvos részvételével.

CSARNOK.

A cselédkérdés amerikai világitásban.*)

EDITOR OF THE HUNGARIAN NEWS CITY,

CAXTON BUILDING,

„Tisztelt Szerkesztő Ur! Ki sem mondhatom, mennyire megörültem, mikor Clevelandba érkezve értesültem, hogy a szerkesztő ur is az amerikai Kisdebreczen***) falai között. Végre — gondoltam — egy falumbeli, akivel otthonról beszélhetek. Sok krasznahorkai van ugyan itt kün, de ezek pennsylvaniai majnás plézeken (mine place = bányahely, bányatelep) vannak szétszórva. A szerkesztő ur lesz tehát az első eleven falumbeli, akivel az Egyesült Államokban töltött tíz év alatt találkozom, feltéve természetesen, ha látogatásával megtisztel. Ha, mint afféle egyszerű house-girl (magyarul szó szerint: házilány) napközben nem lennék toobusy (tul elfoglalt), én kerestem volna fel, így — előzenységében bizva — máttól kezdve minden este 9—10 óra között én fogom várni. Cleveland, Ohio, 1906. január 24. Tisztelettel *Buday Anna*.”

Még egy utóirat, mely a levélíró lakása és a *Street Car*-on követendő utirány felől tájékoztat, s törhetem a fejemet, hogy ki is az a Budai

*) Mutatvány: *Hódinka Tivadár* dr. „Tengeren innen — tengeren túl” című most megjelent könyvéből.

**) Kisdebreczen: New-York. *Szerző!*

Anna. A neve ismerős . . . azt írja, hogy falu-beli je vagyok . . . megvan . . .

Emlékeim után egy sápadt arcú, szikár ember biczeg felém. Sánta szegény. Gömörme-gyében a krasznahorkai uraság juhait őrizte a hárskúti hegyen, már mint a *Szoroskőn* addig, a míg egy bolond, nagy anyamedvével támadt konfliktusa. A konfliktusban ő húzta a rövidebet. Egy féllábbal. Megsántult, s atyám, aki az időben az uraság, a nagy filantrop és mecénás, Andrássy Dénes gróf uradalmának igazgatója volt, a juhászokdásra alkalmatlanná vált embert a váraljai uradalom központi irodájában hivatal-szolgának alkalmazta, leányát egy 14-15-éves, sugárnövésű leánykát, a kis Annát pedig egyik nővérem vette magához a gyermekek mellé.

A levelet semmi kétség, a „kis Anna“ írta. De hol szerezte a magyar parasztlány, az ame-rikai housegirl a műveltséget, melyet levelének hangja, tónusa, iránya föltételez?

Este pontban 9 órakor már a levélben meg-jelölt, villaszerű emeletes ház ajtaja előtt állottam.

Csengetésemre egy idősebb férfi nyitott ajtót: — Is at home miss Budai? (Budai kisasz-szony itthon?)

— Yes sir (igen, uram).

Csinos dining roomba vezetett, ahol kandalló mellett ülve egy fiatal férfi és két fiatal nő be-szélgetett. Az egyik nő, amint megpillantott, mosolygó arczzal kelt föl helyéről és kezét nyujtva sietett felém:

— Nagyon, nagyon köszönöm, hogy eljött.

Majd észrevéve meglepetésemet, mely a la-dilyke föllépésnek, modernnek, talán az elegáns háziruhának, de mindenesetre a teljes pompájában kivirult női szépségnek is szólt, nevetve kérdezte:

— Ugy-e, ha az utcán találkozunk, nem ismert volna meg? . . . engedje meg, hogy be-mutassam háziasszonyomnak és házigazdánknak.

Konvencionális „örvendezések“. Miss Budai elmeséli ismeretségiink történetét, mire a házi-asszony, egy csipke-felhőbe öltözött, szőke, bu-zavirág szín szemű babaasszony szeretetreméltó előzékenységgel ajánlja, hogy talán kellemesebb lesz, ha miss Budé a saját szobájába vezet; ugyis képzeli, hogy a régi ismerősöket az új ismeretségi csak teszélyezné.

A miss Budai szobája kedves, barátságos kis fészek. Falai fehérre festettek, egyszerű, de izléses butorai; egy hófehér terítőjű sárgaréz-ágy, egy íróasztal, egy kis könyvszekrény és két nádtonású hintaszék. Egyik sarokban parányi gázkandalló kék lángjai hívják hi-vogatnak. Melléje huzzuk a hintaszékeket, le-telepszünk és a másik perczben már . . . Ma-gyarországon vagyunk. Járjuk a falut, a várost, ez erdőt, a mezőt, beszédbe eredünk ismerőseink-vel, letárgyaljuk a társadalmi viszonyokat, azu-tán . . . párhuzam-vonások kedvéért ismét Ame-rikában termünk.

A kis könyvszekrényre nézve kérdem:

— Szeret olvasgatni?

— Nagyon. És tudja, hogy mi kedveltette meg velem a könyveket? Kenyéradóm kíván-csisága. Mikor megmondottam, hogy magyar lány vagyok, nem győztek eleget kérdezősködni Magyarországról, melyet ők — mint szavaikból megállapíthattam — a színes, de barbár Kelet egy darabjának tartottak. Szerettem volna őket meggyőzni tévedésükről, de ez megfelelő ismeretek nélkül kevés eredménnyel járt. Ekkor határoztam el, hogy tanulni fogok. Az ABC-n kellett kezdenem, mert hiszen mikor 10 év előtt kijöttem Amerikába, jóformán írni, olvasni sem tudtam. Majd a magyar nyelvtanra, Magyar-ország földrajzára, történelmére került a sor. Ma már a kisebb fajsúlyú szociologia munkákat is élvezni tudom. Titkos ambicióm, hogy tanítónői oklevelet szerezzek, s az előkészítővizsgára pár órát mindennap szorgalmasan tanulok. . .

— És — hangzik nem tulságosan gyöngéd kérdésem — ideje engedi?

Mosolyogva telet:

— Bizonyosan az óhazai cselédek sorsára gondolt, pedig a kettő között párhuzamot alig vonhatunk. Azon kezdem, hogy a „cseléd“ szóra, melytől a lealázó szolgálai függés el nem választ-ható, az amerikaiak kifejezése sincs. Az a nő, a ki Amerikában házimunkát fizetésért (tehát nem bérért) végez, house-girl, housemaid — házi-lány. Ezeknek legnagyobb része forreignerszülők gyermekeiből kerül. A benszülött amerikai lányok huzódoznak a házimunkától. Nem büszkeségből,

hanem hiúságból. Féltik kezük finomságát, arc-bőrük üdeségét, mozdulataik könnyedségét. Ugyan mit szólna egyik-másik óhazai „nagy-sága“, ha elmondanám, hogy a takarítást én is keztyűben szoktam végezni? Az amerikai házi-asszonyok ezt természetesnek tartják. Más itt a bánásmód is. A háziak a house-girl-t nem fize-tett ellenségnek, hanem családtagnak tekintik. Lássá, a mostani házigazdám a Savings-Bank tisztviselője, felesége egy kereskedő leánya s ezeknek a kedves, művelt, szeretetreméltó em-bereknek nem derogál, hogy velük egy asztalnál étkezzem. Használok a fürdőszobájukat is. Talán illetlen, de ha már benne vagyunk, megkérdezem: gondolnak-e a magyarországi „nagyságák“ arra, hogy a fürdővíz áldásaira a cselédjeiknek is szükségük van? . . . Sokszor családi kérdése-kben is kikérik véleményemet. Nem mondom, hogy az előkelőbb családokban és a „Négy-százak“-nak (az amerikai legfelsőbb society gyűjtőneve) európai mintára szabott, exkluzív társadalomban is ugyanilyen a viszony a házi-lányok és háziak között. Ezek bizony nem ül-tenek minket asztalaikhoz, családi ügyeikbe sem avatnak. De az embert és a nőt ők is respek-tálják bennünk. Állíthatja e ezt nyugodt lelki-ismerettel a magyarországi cselédtartók tulnyo-mó része, mely a cselédet nyomoruságos bérért kora reggeltől késő estig szünet, pihenés nélkül igavonóként dolgoztatja! Az amerikai házilányok fizetése a teljes ellátáson kívül 12-20 dollár. Munka idejük szabott. Én például 7 órakor kelek. 8 órától délután 2-ig dolgozom. 2-től 6-ig szabadon rendelkezem időmmel. Rendszerint szo-bácskámba vonulok és olvasgatok, vagy a privát-levelezésemet végzem, ritkábban sétálok, vagy az Empireszínháznak egyik másik új darabját nézem meg. 6-tól 9-ig ismét a munkáé, 9-től ismét a magamé vagyok. . .

Sok érdekes apróságot mesélt még ez a szép, kedves és okos lány, s én már akkor arra gon-doltam, hogy ha sorsom hazámba visszavisz, mi lelkes tüzzel és elszánt bátorsággal szállok majd szembe a világ legszeretreméltóbb, de a cse-lédkérdésben — peg pardon! — kapacitálha-tatlan háziasszonyainak, a magyar háziasszonyok-nak az elfogultságával.

És mi történt? Mikor az ütközetnapja elér-kezett, én is a miss Budai szoknyája mögé bujtam.

Szerkesztői üzenet.

M. K. Humoros hangú történetkijét besoroztuk a közleni valók rovatába s abban a reményben élünk, hogy ebből a forrásból még több és jobb is fog számunkra eszregedezni, legközelebb hozzuk.

Nyílt-tér.

11-20

E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

GRÜN ADOLF

rimaszombati szállítóval szembeni 210 kor. köve-telésemet eladom. — **Czim:** a kiadóban.

A Gömörmezei Nép- és Iparbank

a 5500., 6118., 6115., 6183., 6386., 6727., 6725., 6857., 7065., 7081. számok alatt elzá-logosított és nem rendezett kéziratos tárgya-kat, ugymint: arany-, ezüstneműek, ékszerek s különféle értékpapirokat

1911-ik évi december hó 2-ik napján

d. u. 2 órakor saját helyiségében elárverezteti.

Rimaszombat, 1911. nov. 6.

Az igazgatóság.

Vidéki korcsmárosok figyelmébe.

4-4

Két **jégverem** szabad kézből eladó. Értekezni lehet: **Özv. LAKATOS ISTVÁNNÉ** tulajdonossal Rszombat **Tompa Mihály-utca 6. sz. alatt.**

Keressük mindenben a legjobbat!

Legyünk óvatosak az egészséges ivóvíz válasz-tásánál, **igyunk és kérjünk** mindenütt:

SZÁNTÓI

természetes ásványvizet,

mely gazdag, természetes szénsavtartalmánál és rendkívüli szerencsés vegyiösszetételénél fogva igen kellemes ízű, az egészségre nézve hasznos

:: elsőrangú asztali- és gyógyvíz. ::

Bornak: **Füszer.** — Betegnek: **Gyógyszer.**

Egészségesnek: **Övszer.**

Főraktár: **DEREKAS JÁNOS** füszer- és esemegekereskedőnél RIMASZOMBAT. 4-*

Nyári gondozásra

elfogadok mindennemű férfi és női **téli bundákat, ruhaneműek alsó és felső részeit**, ugyanezeknek javítására 1-3 tisztelettel ajánlkozom.

ID. HIZSNYAN BÁLINT

Tompa-utca 36. szám.

Rákóczi tárogató

Stowasser-gyártmány, könnyen fújható, csaknem új, iskolával együtt eladó 75 koronáért **Sarlós János** plébánosnál **Murányalján.**

Üzlet eladás.

Klenócson a főtéren 40 év óta fennálló **ki-tűnő** menetelű vegyes-kereskedésem, — ital-méréssel és tőzsdével — házzal együtt be-tegség miatt eladó. — Csakis személyes jelentkezőkre reflektálok. 2-2

KRÉMER IGNÁCZ Klenócz.

Jegyzők figyelmébe!

Községi nyomtatványok beszerzése.

Községi közmunka főkönyv-, községi közmunka napló-, községi közmunka költségvetés-, községi közmunka számadásra vonatkozó nyomtatványok be-szerezhetők: **id. Rábely Miklós** és **Fia** nyomdájában **Rimaszombat.**

Eladó cséplőgép!

Legjobb állapotban — minden részében kijavítva — 4 lőerejű cséplőgép loco-mobillal, szalmahordóval (elevátor), tűrész, mérleg, vízpuska, emelőgép stb. hozátar-tozó szerszámmal mérsékelt ár mellett eladó. — Ugyanott egy használt, de szin-tén a legjobb állapotban levő

esztergapad

120 koronáért eladó, a melyen két méter hosszúságot lehet esztergályozni; ugyanez az esztergapad lábbal hajtható faesztergá-lyozásra is be van rendezve. — Venni szándékozók érlekezhetnek:

Stolcz Sándor tulajdonossal, **Szijasztó-u. 50.**

Saját termésü bor eladás.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemü közönséget, miszerint a folyó évi **saját termésü** tiszta kezeléssel és kiváló jó minőségü **almágyi** szőlőben termelt **új boraimnak** úgy kis mértékben, mint hektoliterenkinti **eladását megkezdtem**, a melyet melegen ajánlok lakodalmaim, társas összejövetelek és más egyéb mulatságok alkalmára.

1 üveg új-bor . . . . . 40 krajczár,
1 üveg ó-bor . . . . . 50 krajczár,
üvegre betét . . . . . 5 krajczár.

Hektoliterenkint, fogyasztási adó nélkül, egyezség szerint különböző árban. — Rimaszombat, 1911. november hó. Kiváló tisztelettel:

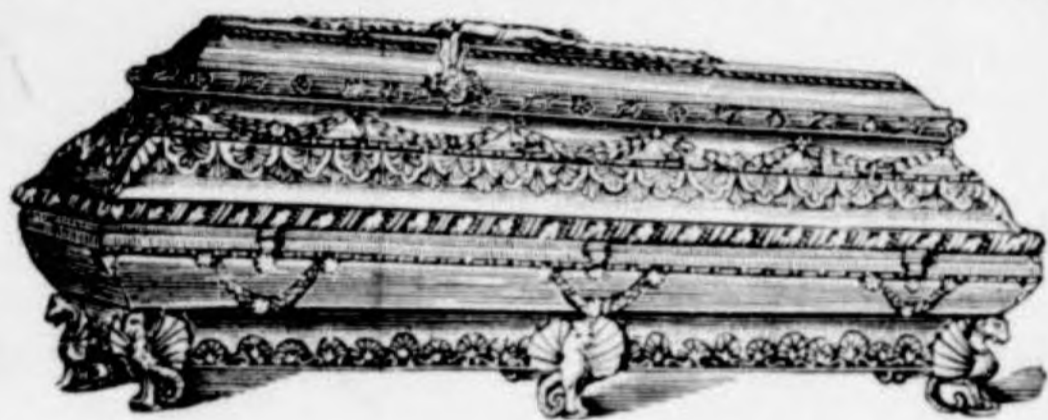
BENYÓ BÉLA

1-3 szőlőbirtokos bortermelő.

Értesítés.

Tisztelettel hozom tudomására Rimaszombat város és a vidék n. é. közönségének, hogy **45 év óta fennállott**

HOLLÓSY-féle temetkező-vállalatot

átvettem, azt ezentúl a régi név igénybevételével, **Deák Ferencz-utca 24. sz. alatt Zeuffa Kálmán-féle** újonnan épült házban a **saját nevem alatt fogom tovább vezetni**. — Kérem ennél fogva mindazokat, kiknek kedves halottaik eltemetése osztályrészüll jut, ezen szomorú kötelességek teljesítésével engem megbízni. Elvállalok mindenféle temetkezést és az ezzel járó összes teendőket.

Tartok raktáron mindenféle nagyságban és kivitelben **érc- és fakoporsót, szemfedőt, sarkosorút, koszoruzsalagot, készítették gyászjelentéseket, ravatalozást** stb. mérsékelt áron a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.

A helybeli és vidéki n. é. közönség jóakaratu pártfogását tisztelettel kéri 22-*

ZAWADZKY EDE

Rimaszombat, (Deák Ferencz-u. 24.)

Hirdetmény.

Gömörmihályfalva közbirtokossága tulajdonát képező és italmérsi, valamint dohány árusítási engedéllyel bíró **korcsmaépület** az 1912. évi jan. hó 1-től három, esetleg hat évre, **folyó évi december hó 4-én délelőtt 10 órakor** tartandó árverésen, Gömörmihályfalva község bírójának házában bérbeadatik.

Árverezni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy a feltételek a közbirtokossági igazgatónál megtudhatók.

Gömörmihályfalva, 1911. nov. 22.

Alsó **Bodon László**, közb. igazg.

Eladó uri ház.

Rimaszombatban egy 650 □-öl kit-rjedésü telken épült kényelmes uri ház, beültetett gyönyörű gyümölcsös és diszkerttel, szabad kézből eladó. — **Czím:** megtudható a kiadóhivatalban. 3-*

ELADÓ EMELETES HÁZ.

Rimaszombatban **Kossuth-u. 24. sz.** ház, melynek földszintjén **két bolthelyiség** és egy lakás, az emeleten pedig egy 4 szobás lakás van, a hozzátartozó mindenféle mellékhelyiségekkel szabad kézből eladó. — A vételár- és feltételek felől értekezni lehet ugyanott **Gondkievits Ferenczné** tulajdonossal. 15-*

Eladó házak.

Szijjártó-u. 28. sz. alatt, a tamásfalvai utcára néző két lakóház — az egyik **2 szobás**, a másik **4 szobás**, mindegyik alatt pince és hozzá mindenféle mellékhelyiségek — szabad kézből eladó. — Venni szándékozók felvilágosításért forduljanak a

talajdonos:
CSEH ISTVÁN

városi közgyámhoz. 1-*

SZOYKA PÁL

női kézimunka, rövid-, szövött-, diszmü-, játék- és divatáru-üzlete.
RIMASZOMBAT, FÖTÉR.

Ajánlja: Dús raktárát mindennemü női kézimunka kellékekben, kezdett és kész női kézimunka újdonságokban, nagy kitünő előnyömdáját és kölcsön mintáit, lombfűrészeti, faragászati, fa- és bársony égetési kellékeit, nagy választékban **karácsonyi és alkalmi ajándéktárgyait** és óriási **gyermekjáték raktárát.**

Vidéki megrendelések a legpontosabban és leggyorsabban eszközöltetnek. :-:

Fehér és színes dolgok himzése elvállaltatnak. 2-*

Pontos kiszolgálat!

Pontos kiszolgálat!

a **XX. század varrógépe.**

Csakis czégünk üzleteiben vagy azok ügynökei útján vásároljunk.

Singer Co. varrógép R.-Társaság.

Egy a **fehéreműtöméshez** való utasítást tartalmazó füzet bárkinek **ingyen** kiadatik 11-26

*****
Könyv bekötéseket

a legrövidebb idő alatt izlésesen, jutányos áron
:: eszközöl ::

Rábely Miklós és Fia

:: könyvkötészete ::

RIMASZOMBAT, Erzsébet-tér 9.

:: (Kaszinó-épület.) ::

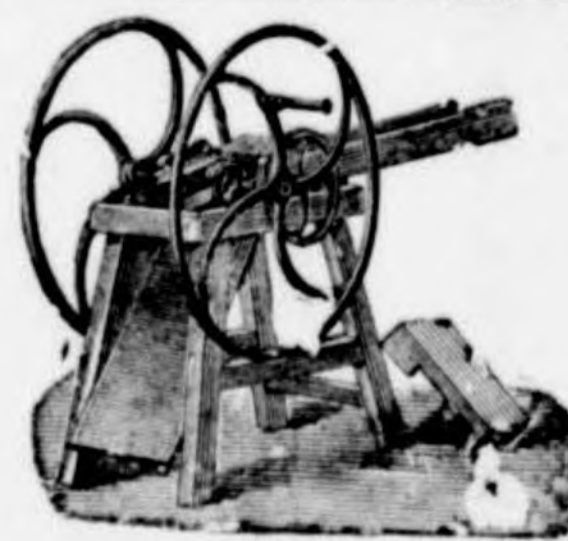

FLEISCHER ÉS TÁRSA

gépgyára és vasöntője **KASSÁN, Vám-utca 11. sz. alatt.**

Ajánlja a tisztelt gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen, gondosan gyártott jó hírnevü gépeit, nevezetesen:

Szeckavágókat kézi vagy járgányhajtásra. — **Répavágókat** és **tengeri morzsolókat**. **Olajsajtolókat** és **olajmag pörkölőket**. — **Olajmagzúzók**. **Örlő** és **daráló malmokat**. **Progress tisztító gépeket**, **lisztosztályozó hengereket** és teljes **malomberendezéseket**. — Továbbá mindennemü szivattyukat, **gőzgépeket** és **gőzkazánokat**, **szeszgyár berendezéseket**, **m. p. Henze-főzők**, **kavaró készülékek**, **maláta- és burgonya-zúzókat** stb. :: Gépgyárunkban gyártmányainknak jelentékeny készletét tartjuk állandóan. 5-6

Gazdasági gépeink képes, valamint öntődénk gyártmányainak **árjegyzékét kívánatra** ingyen és bérmentve küldjük.